

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมชุดความรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานปลอดภัย GAP มาตรฐานอินทรีย์ IFOAM และข้อกำหนดการส่งออกพืชผักไปยังต่างประเทศ รวมถึงพัฒนาต้นแบบกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ให้สามารถเข้าถึงการผลิตพืชผักตามมาตรฐานเพื่อการส่งออกไปยังสหภาพยุโรปได้ อีกทั้งพัฒนาระบบการจัดการฐานข้อมูลการผลิตเชิงพื้นที่ในกลุ่มพืชผัก และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในกระบวนการจัดการใช้ที่ดินกับพืชเกษตรมูลค่าสูงโดยใช้กลไกการพัฒนากระบวนการกลุ่มเกษตรกร และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการดำเนินงาน

ผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้และเทคนิคการผลิตพืชผักปลอดภัยความเชื่อมั่นสูงเพื่อการส่งออกเป้าหมาย 5 ชนิด (กะเพรา โหระพา ตะไคร้ พริกชี้หนู และใบมะกรูด) ตามมาตรฐานปลอดภัย GAP และมาตรฐานอินทรีย์ IFOAM สามารถนำมาสร้างเป็นคู่มือ (ชุดความรู้) และแนวทางการผลิตพืชผักปลอดภัยความเชื่อมั่นสูงเพื่อการส่งออกเป้าหมาย 5 ชนิดได้ โดยเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 35 ราย ผู้เข้าร่วมทดลองผลิตพืชผักปลอดภัยฯ ตามคู่มือดังกล่าว ได้ปฏิบัติตามคู่มืออย่างตั้งใจ ทำให้ผลผลิตพืชผักปลอดภัยฯ 5 ชนิด ที่ได้หลังการทดลองเพาะปลูก เจริญเติบโตเร็วขึ้น รวมถึงมีขนาดและปริมาณสม่ำเสมอมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรที่ในปัจจุบันได้ดำเนินการผลิตพืชผักตามมาตรฐาน GAP และ/หรือมาตรฐานอินทรีย์ IFOAM ซึ่งเต็มใจที่จะปฏิบัติตามคู่มืออย่างจริงจัง และมีความเอาใจใส่ในการดูแลรักษาผลผลิตอย่างดี อีกทั้งสภาพดินและน้ำที่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายใช้ในการทดลองเพาะปลูกมีค่าความเป็นกรด-ด่างเหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของพืชผัก และไม่มีโลหะหนักตกค้าง รวมถึงเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการผลิตพืชผักปลอดภัยฯ 5 ชนิด มากขึ้น ในขณะเดียวกัน เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลการผลิตเชิงพื้นที่ในกลุ่มการผลิตพืชผักได้ง่าย ผ่านระบบการจัดการฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Office Access 2007 เพื่อจัดเก็บข้อมูล และแก้ไขปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

จากผลการศึกษาที่ได้ สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้แก่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ คือ ควรมีการเร่งรัดและผลักดันการผลิตพืชผักปลอดภัยและพืชผักอินทรีย์ตามมาตรฐาน ให้เป็นนโยบายเร่งด่วน เนื่องจากพืชผักหลายชนิดที่ผลิตได้ในปัจจุบันของประเทศไทยส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ยาก โดยเฉพาะในกลุ่มสหภาพยุโรป รวมถึงควรสร้างมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนการผลิตพืชผักตามมาตรฐานระบบผลิตปลอดภัยและอินทรีย์ เพื่อเป็นการส่งเสริมระบบผลิตที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาผลผลิตที่ได้มาตรฐานต่อไป